

Týždenný seminár o americkom práve

Pandémia koronavírusu navždy zmenila náš svet. Z prednáškových sál a konferenčných miestností sme sa presunuli do obývačiek a pracovní, z ktorých sme sa vďaka výpočtovej technike dokázali aj napriek zúriacemu vírusu stretnúť s kolegami nachádzajúcimi sa na druhej strane mesta alebo aj planéty.

Nebolo tomu inak ani v prípade seminára o americkom práve, ktorý dnes už bez pochyb možno nazvať tradíciou. V období medzi 3.12 – 8.12.2021 sa totižto konal už úctyhodný 21. ročník tohto zaujímavého seminára, ktorého sa tradične zúčastňujú advokáti a advokátski koncipienti z USA a z Českej a Slovenskej republiky. Seminár o americkom práve však neláka len samotných právnikov, ale zastúpenie na ňom majú aj predstavitelia iných profesií, napríklad prekladatelia či tlmočníci anglického jazyka.

Ako seminár prebiehal?

Seminár, ako už býva zvykom, otvoril prof. Michael P. Seng, ktorý sa predstavil a následne vyzval na predstavenie sa aj ostatných účastníkov seminára.

V druhý deň seminára prednášal prof. Michael P. Seng o úvode do zvykového práva (common law). Vývoj zvykového práva prof. Seng zaujímavo opísal pomocou citácie sudcu Olivera Wendella Holmesa v znení: „*Život (zvykového) práva nebol logikou, ale skúsenosťou.*“ Systém zvykového práva bol totižto vyvinutý právnikmi a sudcami často na ad hoc základe. Tradične sa ho študenti učili priamo prácou s právnikmi z praxe, čo je určite spôsob učenia, ktorí vítajú aj slovenskí študenti práva.

Prof. Michael P. Seng ďalej hovoril o rozdieloch medzi kontinentálnym a zvykovým právom ale aj o rozdieloch v prístupoch k právu, resp. k rozdeleniu moci v spoločnosti. Tento rozdiel vysvetľoval napríklad nasledovne: „*Keď Američania diskutujú o práve s Európanmi, často sú ohromení dôverou, ktorú sú Európania ochotní vzdať vláde a vládnym úradníkom. Američania často hovoria, že Európania sú naivní, pokiaľ ide o moc a to, ako ju možno využiť na úkor jednotlivcov. Európania si zas môžu myslieť, že Američania sú voči vláde paranoidní. Američania neveria vláde a americké zákony a politické štruktúry sú častejšie zamerané na obmedzovanie moci vládných úradníkov, keď sa táto dotýka jednotlivcov, než na hľadanie spoločného dobra. Európania charakterizujú Američanov ako egocentrických individualistov, ktorí pobejú so zbraňami a majú malé pochopenie pre tradície a kultúru. Američania vnímajú Európanov ako slabochov, ktorí majú sklon obetovať svoje individuálne slobody vždy, keď im diktátor ponúkne príslub oslavovaného národného štátu.*“

Po prof. Sengovi prebrala slovo bývala sudkyňa Sheila Murphyová, ktorá hovorila o histórii a dôležitosti rôznorodosti v právnických profesiách a o potrebe starostlivosti o seba a svoje mentálne zdravie v prípade právnických profesií. Sudkyňa Murphyová upozorňovala aj na nebezpečenstvo vyhorenia, jeho najčastejšie príznaky a na metódy, vďaka ktorým vieme vyhorenie poraziť.

V pamäti účastníkov seminára určite utkvie citát Jamesa Graya Robinsona, bývalého odborníka na rodinné právo a wellness konzultanta, ktorý bol uverejnený v prezentácii sudkyne Murphyovej v nasledovnom znení „*Právnici nosia na chrbte terč. Mnoho právnikov začína svoju právnickú kariéru s drvivým dlhom, nulovým počtom klientov a neistotou o svojej budúcnosti. Študenti práva čelia neprekonateľným prekážkam a môžu byť v depresii ešte predtým, ako vyrazia z právnickej fakulty. Právnici musia mať aj sloniu kožu, odvahu mučeníka a trpezlivosť svätca. Nie sme na to trénovaní.*“

Ďalšej témy seminára sa na tretí deň chopil advokát John Smietanka, ktorý účastníkom predstavil problematiku trestného práva v USA. Smietanka začal prednášku vysvetlením rozdielov medzi štátnou a federálnou úrovňou trestného konania a poukazovaním na rozdiely v prípade amerického a kontinentálneho systému.

Následne prešiel k problematike týkajúcej sa poroty (jury) v trestnom konaní, na ktorú sa prítomní českí a slovenskí koncipienti veľmi tešili. Rozpravu o porote začal príbehom, podľa ktorého za ním jedného dňa prišiel jeho dobrý priateľ, ktorý bol povolaný do poroty v trestnom konaní a zaujímal sa, či je možné túto povinnosť odmietnuť. Po naliehaní a presvedčaní Johna Smietanku si to však jeho priateľ rozmyslel a trestného konania sa predsa len ako porotca zúčastnil. Po skončení trestného konania sa Smietanka so svojim priateľom náhodne stretol, pričom mu jeho priateľ veľmi ďakoval, že ho nakoniec zlomil a presvedčil, aby sa stal členom poroty. Túto skúsenosť opísal ako najzaujímavejšiu skúsenosť jeho života, ktorá ho naučila ako funguje systém spravodlivosti v USA.

Na tému trestného práva ďalej nadviazal bývalý federálny prokurátor Joel R. Levin, ktorý prednášal účastníkom seminára a trestnom stíhaní zločinov bielych golierov. Joel R. Levin hovoril najmä o získavaní dôkazov v trestnom konaní, úlohách takzvanej Veľkej poroty, obvinení, predsúdnom konaní, konaní pred súdom, potrestaní a odvolaní.

Joel R. Levin sa prirodzene taktiež dotkol problematiky týkajúcej sa poroty v trestnom konaní. Účastníci seminára sa dozvedeli, že porotu v trestnom konaní tvorí 12 sudcov, pričom sa na verdikte musia zhodnúť jednohlasne. Ak sa im to nepodarí, obžalovaný si môže znovu prejsť súdnym konaním.

V štvrtý deň seminára sa účastníci pod patronátom Anny Marie Brunnerovej a Richarda J. Vavru venovali formám riešenia sporov v americkom súdnom systéme, a to najmä súdnemu konaniu, arbitráži a mediácii.

V prípade arbitráže v americkom právnom prostredí bolo možné badať určité podobnosti so slovenským rozhodcovským konaním. Arbitráž môže byť nariadená súdom alebo dohodnutá v zmluve, pričom sudcami sú obyčajne nestranní advokáti a nie sudcovia. Strany si týchto advokátov častokrát samé volia ako svojich arbitrov.

Právnicki advokátskej kancelárie Drost Kivlahan McMahon & O'Connor LLC hovorili o problematike poradenstva klientom v otázkach trustov a majetku.

Spomenúť možno štyri typy základných dokumentov, ktoré klientom zabezpečia plnenie ich prianí aj v hypotetickom prípade, že klienti z rôznych dôvodov už nebudú schopní svoje priania priamo komunikovať, a to: závet, odvolateľný trust, plná moc pre advokáta na rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa zdravia, plná moc pre advokáta na rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa nehnuteľností.

V piaty deň seminára sa slova ujal právnik Michael Fieweger, ktorý rečnil o poradenstve klientom v korporačných a obchodných záležitostiach. Michael Fieweger veľmi záživne vysvetľoval problematiku private equity formou zapojenia účastníkov seminára do fiktívnych prípadov, v ktorých každý z účastníkov zastával pridelenú rolu.

Po Michaelovi Fiewegerovi sa do pomyselného vedenia seminára opäť vrátila sudkyňa Sheila Murphyová, tentokrát s témou restoratívnej justície. Sudkyňa Murphyová poskytla účastníkom seminára pomerne hlbokú analýzu restoratívnej justície v trestnom, ale i civilnom práve USA, pričom nezabudla ani na komparáciu prvkov restoratívnej justície v právnych poriadkoch USA a Českej republiky.

V posledný deň seminára mal prednášať Patrick C. Racey, lobista na dôchodku, ale z technických dôvodov ho musel nahradiť prof. Seng. Vysvetlil, že účelom lobingu je podľa Patricka C. Raceya ovplyvňovať konanie alebo nekonanie vlády alebo predkladať alternatívy alebo pozmeňujúce návrhy k navrhovaným krokom vlády. Hoci to platí predovšetkým o

legislatíve, ovplyvňovať možno napríklad aj vývoj politiky. Väčšina jurisdikcií má rozsiahle pravidlá a predpisy, ktorých cieľom je zabezpečiť verejnú transparentnosť lobingovej činnosti – za porušenie pravidiel existuje množstvo občianskych alebo trestných sankcií.

Po ukončení prednášky o lobingu bolo potrebné seminár ukončiť. Pomyselnou oponou seminára bola teda jeho posledná voľná rozprava, počas ktorej jeho účastníci opisovali formy lobingu v ich krajinách, kládli doplňujúce otázky k témam, ktoré počas seminára zazneli, a hodnotili jeho celkový priebeh.

V čom spočíval prínos semináru?

Seminár možno zhodnotiť ako zaujímavé priblíženie amerického právneho systému českým a slovenským právnikom a iným zúčastneným profesiám, z ktorých mali niektorí len veľmi okresané predstavy o americkom právnom systéme.

Účastníci seminára mali možnosť sprostredkované nazrieť do sveta poskytovania právnych služieb, spravodlivosti, lobingu a v neposlednom rade aj biznisu v prostredí amerického právneho systému, pričom týmto svetom ich previedli kvalitní a skúsení právnici reprezentujúci takmer všetky právnické profesie, vrátane sudcov, advokátov či prokurátorov.

Ďalej sa mohli účastníci seminára mnoho naučiť o pre nich pomerne cudzom prvku súdneho konania - porote. Opakovane sa na seminári spomínal aj vzťah bežných Američanov k ich povinnosti byť členom poroty, ak sú povolani. Z tvrdení, ktoré odzneli na seminári, možno zhrnúť, že samotní Američania sa častokrát zdráhajú zúčastniť súdneho konania ako členovia poroty, avšak ak už tak vykonajú, len ojedinele to ľutujú. Skôr si uvedomia dôležitosť tohto inštitútu v americkom súdnom systéme a začnú naň nahliadať s patričnou vážnosťou.

Vyzdvihnúť však treba aj úprimný záujem amerických lektorov týkajúci sa českej a slovenskej právnej úpravy inštitútov, ktoré naše právne poriadky zdieľajú. Za zmienku stojí napríklad závet, v súvislosti s ktorým našich amerických kolegov zjavne zaujímali naše riešenia problematiky závetcov, ktorí ešte nedosiahli plnoletosť alebo na ich strane existujú iné prekážky, ktoré im spísanie závetu sťažujú.

Záverom je vzhľadom na úspešný priebeh tohto ročníka seminára o americkom práve nutné popriať jeho usporiadateľom ešte veľa ďalších takýchto ročníkov, avšak samozrejme už bez potreby webkamier. Aj keď sme si totiž už viacerí zvykli na svet, ktorého aktívnou súčasťou vieme byť aj z pohodlia nášho domova, na našich amerických kolegoch sa nedalo nevšimnúť si úprimné sklamanie z toho, že je to už druhý rok, čo nám o ich právnom systéme prednášajú zo svojich izieb a pracovní a nie z prostredia prednáškových sál umiestnených v našich historických mestách a malebných obciach.

Mgr. Peter Prezbruch, advokátsky koncipient
Advokátska kancelária FALATH & PARTNERS